

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (במדבר כא) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֵשׁ נַחֵשׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל הַנֶּס. עַל נֶס לֹא כְּתוּב, אֲלֵא עַל הַנֶּס. רָצָה לְתַקֵּן מָה שְּׁחָסַר. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים, בְּמִים וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלַּת בְּמִים, רָצוֹנִי שִׁישְׁתַּלֵּם בְּשָׂמֵי הַנֶּס בְּמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְקוּם שְׁחָסַר לֹא שָׁלֵם, אֲבָל אֵתָּה תִּמְשִׁיךְ נֶס אֶחָד (כ"א).

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתוּב (במדבר כא) עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף. עֲשֵׂה לָךְ - לְתוֹעֲלֹתָיִךְ. עֲשֵׂה לָךְ - תִּקְּן מָה שְּׁחָסַרְתָּ. וְעַם כָּל זֶה לֹא תִקְּן אֲלֵא הַרְאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּנַחֵשׁ וְחַיִּים. אֲבָל לֹא נִקְדַּשׁ הַשֵּׁם בְּמִים, וְנִשְׁאַר חָסֵר מִהַשְּׂאָר. וְתִקְּנָתָּ בְּרֵאִיָּה - (דברים לב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים, וּרְאֵה, הַנֶּגֶד רוֹאֵה בְּעֵינֶיךָ, (שם לא) וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר, (במדבר כז) וְרֵאִיתָ אֶתָּה וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ. בֹּא וּרְאֵה שְׂאֵפְלוֹ רֵאִיָּה, כִּינּוּן שֶׁעָשָׂה רֵאִיָּה, כְּזֶה הַשְּׁלִים לַעֲצָמוֹ הַרְאִיָּה, אֲבָל לֹא הַשְּׁלִים אֶת הַשֵּׁם בְּמִים כְּמוֹ שְׂאָר כָּל הַשְּׂמוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַה שְׂאָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (במדבר כ) לִכְן לֹא תִבְיֵאוּ, אָמַר מֹשֶׁה, הַנַּחֵשׁ הַזֶּה הוּא לְתַקְּלָה בְּעוֹלָם הַיָּה. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כָף - דִּין לְחַיִּים, וְחַיִּים לְבַעֲלֵי הָאָמֶת. בְּאוֹתָהּ שַׁעַה שְּׁכַתוּב (במדבר כ) וּרְאֵה אֶתָּה וְחַי, יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו וְהִצְדִּיק עֲלָיו אֶת הַדִּין. פֶּתַח וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוּר תְּמִים פִּעְלוֹ. זֶהוּ הַצּוּר שְׂאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים (שם) אֶל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל, שְּׁכַתוּב וּרְאֵה אֶתָּה וְחַי, וְכַתוּב (שמואל ב' כ"ב) הָאֵל תְּמִים דְּרָכּוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְהָרִי שְׁנִינוּ, אֵל - גְּזֵרַת רַחֲמִים הִיא, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (במדבר כג) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אָמַר לוֹ, לֹא כָף, שְׁלֵמְדָנוּ, שׁוֹלֵט רַחֲמִים

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר כְּתוּב (במדבר כ"א) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֵשׁ נַחֵשׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל הַנֶּס, עַל נֶס לֹא כְּתוּב אֲלֵא עַל הַנֶּס. בְּעַא לְאֵתְקַנָּא מָה דְּחָסַר. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתוּב (במדבר כ"ז) לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים, בְּמִים וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלַּת בְּמִים, בְּעֵינָא דִּישְׁתַּלֵּם בְּשָׂמֵי הַנֶּס בְּמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵתְרָא דְּחָסַר לֹא שְׁלִים אֲבָל אֵת מְגִיד נְסָא חָדָא (נ"א הכ"א).

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּתוּב (במדבר כ"א) עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף, עֲשֵׂה לָךְ, לְתוֹעֲלֹתָיִךְ. עֲשֵׂה לָךְ, תִּקְּן מָה דְּחָסַרְתָּ וְעַם כָּל זֶה, לֹא תִקְּן אֲלֵא רֵאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּנַחֵשׁ וְחַיִּין, אֲבָל לֹא נִקְדַּשׁ שְׂמָא בְּמִים וְאֵשְׁתָּאָר חָסֵר מִהַשְּׂאָר. וְתִקְּנָתָּ בְּרֵאִיָּה, (דברים ל"ב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים וּרְאֵה, הַנֶּגֶד רוֹאֵה בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר (במדבר כ"ז) וְרֵאִיתָ אוֹתָהּ וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ. תָּא חֲזִי דְאֶפִּילוּ רֵאִיָּה כִּינּוּן דְּעֵבֶד רֵאִיָּה, בְּהָאִי אֲשָׁלִים לִיָּה רֵאִיָּה, אֲבָל לֹא אֲשָׁלִים שְׂמָא בְּמִיָּא כְּמוֹ שְׂאָר כָּל שְׂמָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשַׁעַה דְאָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (במדבר כ) לִכְן לֹא תִבְיֵאוּ. אָמַר מֹשֶׁה, הָאִי חוּיָא לְתַקְּלָא עַלְמָא הוּוּ. אָמַר לִיָּה מֹשֶׁה, לָאוּ הָכִי, דִּינָא לְחַיִּיבֵיָּא וְחַיִּין לְמֵאֲרִי קְשׁוּט, בְּאוֹתָהּ שַׁעַה דְּכְתוּב (במדבר כ) וּרְאֵה אוֹתוֹ וְחַי יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו וְהִצְדִּיק עֲלָיו אֶת הַדִּין. פֶּתַח וְאָמַר, (דברים ל"ב) הַצּוּר תְּמִים פִּעְלוֹ, דָּא הוּא צוּר דְּקֵאֲמְרִינָן (דברים ל"ב) אֵל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל דְּכְתוּב, וּרְאֵה אוֹתוֹ וְחַי. וְכְתוּב (שמואל ב' כ"ב) הָאֵל תְּמִים דְּרָכּוֹ.

אָמַר ר' חֲזִיָּא וְהָא תְּנִינָן, אֵל, גְּזֵרַת רַחֲמִי הוּא כְּמָה דְאֵתָּה אָמַר (במדבר כ"ג) אֵל

(במדבר כג) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אָמַר לוֹ, לֹא כָף, שְׁלֵמְדָנוּ, שׁוֹלֵט רַחֲמִים

על הדין. אל לבדו יכלת היתה לו
והרשות היתה שלו. מה היכלת?
שליטה של אל, התחזקה גזרה
שלו, כמו שנאמר (בראשית לא) יש
לאל ידי, ורשות שלו יכלת של
עין רעה, כמו שנאמר יש לאל
ידי. אמר לו, והרי כתוב (דברים י)
האל הגדל הגבר. אל גדול נוצח,
אל לבדו נוצח. וכתוב (שם לב)
הצור תמים פָּעָלוּ כִּי כָל דְּרָכָיו
מִשְׁפָּט. זה צור (שם) אל אמונה
ואין עול. זה נחש עלי צור.

נחזר לדברים הראשונים. וכתוב
(איוב ח) האל יעוֹת מִשְׁפָּט, חס
ושלום?! אמר רבי אלעזר, זהו
שכתוב (תהלים פה) אֲשַׁמְעָה מַה
יְדַבֵּר הָאֵל וְגו'. (שמותד) וישלח ידו
ויחזק בו ויהי למטה בכפו, כמו
שנאמר (דברים כז) מִטָּה מִשְׁפָּט.
מטה כלפי חסד.

אמר רבי יוסי, שני מטות היו,
אחד של משה ואחד של הקדוש
ברוך הוא. מהיכן לומדים?
שכתוב (שמות ד) ומטה האלהים.
ששנינו, בשעה שהיה נוטל משה
המטה ברשותו, היה כאלו שלו.
זהו שכתוב (שם) ויקח משה את
מטה האלהים בידו. כיון שאמר
ויקח משה, איני יודע שלקחו
בידו? אלא מהו בידו? ברשותו,
ביכלתו.

ואמר רבי יוסי, ברשותו של משה
היה עד שהוקם המשכן. כיון
שהוקם המשכן, חזר המטה לפני
העדות, ומשה היה נוטלו לעשות
בו נסים. זהו שכתוב (במדבר כ) ויקח
משה את המטה מלפני ה'. כיון
שלקחו הרי הוא ברשותו וכשלו
היה.

אמר רבי יהושע, אותו המטה
של סנפירינון היה, ומששת ימי
בראשית נברא, כמו ששנינו,

מוציאם ממצרים, (שמות ל"ד) אל רחום וחנון.
אמר ליה, לאו הכי. דתנינן, שליט רחמי על
דינא, אל בלחודוי יכולת הוה ליה ורשותיה
הוה דיליה. מאי יכולת, שולטנותא דאל,
אתגבר גזירה דיליה. כמה דאת אמר, (בראשית
ל"א) יש לאל ידי, ורשותא דיליה יכולת דעינא
בישא. כמה דאת אמר יש לאל ידי. אמר ליה,
והא כתיב (דברים י) האל הגדל הגבר, אל גדול
נצחא, אל בלחודוי נצחא. וכתיב (דברים ל"ב)
הצור תמים פָּעָלוּ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט. הא
צור (דברים ל"ב) אל אמונה ואין עול, הא נחש עלי
צור.

נהדר למילי קדמאי, וכתיב (איוב ח) האל יעוֹת
מִשְׁפָּט, חס ושלום. אמר רבי אלעזר
היינו דכתיב (תהלים פ"ה) אֲשַׁמְעָה מַה
יְדַבֵּר הָאֵל וְגו'. (שמות ד) וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה
בכפו, כמה דאת אמר (דברים כ"ז) מִטָּה מִשְׁפָּט,
מטה כלפי חסד.

אמר רבי יוסי שני מטות היו, אחד של משה
ואחד של הקדוש ברוך הוא. מאי
משמע, דכתיב (שמות ד) ומטה האלהים.
בשעה שהיה נוטל משה המטה ברשותו, היה
כאלו שלו. הדא הוא דכתיב (שמות ד) ויקח
משה את מטה האלהים בידו, כיון דאמר
ויקח משה, איני יודע שלקחו בידו. אלא מהו
בידו, ברשותו ביכלתו.

ואמר רבי יוסי ברשותו של משה היה, עד
שהוקם המשכן. כיון שהוקם המשכן,
חזר המטה לפני העדות ומשה היה נוטלו
לעשות בו נסים. הדא הוא דכתיב (במדבר כ) ויקח
משה את המטה מלפני ה', כיון שלקחו הרי
הוא ברשותו וכשלו היה.

אמר ר' יהושע, אותו המטה של סנפירינון היה, ומששת ימי בראשית